

כעס בהלכה

בראשית פרק כה

(כה) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלֹּ כְּאֲדָרְתַּת שְׁעָר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֶשׂוֹ:
(כז) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשׂוֹ אִישׁ יָדָע צִיד אִישׁ שְׂדֵה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֲהֵלִים:

רש"י שם

(כה) אדמוני - סימן הואר שיהא שופך דמים:

אור החיים בראשית כ"ז:א

וטעם יצחק שהיה חפץ לברך עשו הרשע, כי חשב שבאמצעות הברכות יתהפך למדת הטוב ויטיב דרכיו כי הצדיקים יכאבו בעשות בניהם רשע והיה משתדל עמו להטיב, ואפשר שהיה מועיל, ותמצא שאמרו ז"ל (ב"ר פ"פ) כי נענש יעקב שמנע דינה מעשו שאפשר שהיתה מחזירתו למוטב, הרי שאפשר לו לחזור למוטב.

מסכת שבת דף קנו.

אמר להו רבי חנינא... האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא. אמר רב אשי: אי אומנא, אי גנבא, אי טבחא, אי מוהלא.

מסכת שבת דף קה:

והתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא, שאמר משום רבי יוחנן בן נורי: המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו - יהא בעיניך כעובד עבודה זרה; שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך. עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד.

מסכת נדרים דף כב.

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו...

מסכת נדרים דף כב:

אמר רבה בר רב הונא: כל הכועס - אפי' שכינה אינה חשובה כנגדו,

רמב"ם הלכות דעות פרק ב

... וכן הכעס מדה רעה היא עד למאד וראוי לאדם שיתרחק ממנה עד הקצה האחר, וילמד עצמו שלא יכעוס ואפילו על דבר שראוי לכעוס עליו, ואם רצה להטיל אימה על בניו ובני ביתו או על הציבור אם היה פרנס ורצה לכעוס עליהן כדי שיחזרו למוטב יראה עצמו בפניהם שהוא כועס כדי לייסרם ותהיה דעתו מיושבת בינו לבין עצמו כאדם שהוא מדמה כועס בשעת כעסו והוא אינו כועס, אמרו חכמים הראשונים כל הכועס כאילו עובד עבודת כוכבים, ואמרו שכל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו ואם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו, ובעלי כעס אין חייהם חיים, לפיכך צוו להתרחק מן הכעס עד שינהיג עצמו שלא ירגיש אפילו לדברים המכעיסים וזו היא הדרך הטובה, ודרך הצדיקים הן עלובין ואינן עלובין שומעים חרפתם ואינם משיבין עושין מאהבה ושמחים ביסורים, ועליהם הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו."

אגרת הרמב"ן

תתנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת לכל אדם ובכל עת, ובזה תנצל מן הכעס שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם. וכן אמרו רבותינו ז"ל (נדרים כ"ב) כל הכועס כל מיני גיהנום שולטין בו,

ספר מסילת ישרים פרק יא

אמנם, מדתו של הלל הזקן עולה על כל אלה, שכבר לא היה מקפיד על שום דבר ואפילו התעוררות של כעס לא נעשה בו (שבת לא). זה הוא ודאי הנקי מן הכעס מכל וכל. והנה אפילו לדבר מצוה הזהירונו ז"ל (שבת לד): שלא לכעוס, ואפילו הרב על תלמידו והאב על בנו, ולא שלא ייסרם, אלא ייסרם אך מבלי כעס, כי אם להדריך אותם בדרך הישרה, והכעס שיראה להם יהיה כעס הפנים לא כעס הלב,

עין איה ברכות דף ז אות טט

ס"ט. מניין שאין מרציין לו לאדם בשעת כעסו, שנאמר "פני ילכו והניחותי לך", א"ל הקב"ה למשה המתן עד שיעברו פנים של זעם ואניח לך. הורנו, שכל המדות שחקק השי"ת בטבע האדם ונפשו, אין בהן אחת שתהא רעה בהחלט, עד שהיתה טובה לגפש בהיותה נעדרת. כי הפועל הטוב פעל הכל לטוב, רק צריך שישתמש בכל אחת כשעתה וכמדתה. מזה יצא שאין לדחוק, אפי' המדה הרעה, יותר מדאי, באופן שלא לתן לה שום מקום, כ"א מקומה המצומצם ראוי לתן לה, ולהשתדל לתקנה. ע"כ בשעת כעסו אין מרציין לו לאדם, שהאדם השלם ג"כ אפשר שיכעוס. ע"כ צריכה מדת הכעס להמצא, וראוי להרצות מיד, אבל לאמר שלא יהי' אל הכעס שום מקום, מורה כאילו כח נברא בנפש להרע, זה לא ניתן להאמר, (ודברי החסיד

רמב"ם הלכות שבת י'

הקורע בחמתו או על מת שהוא חייב לקרוע עליו חייב מפני שמיישב את דעתו בדבר זה וינוח יצרו והואיל וחמתו שוכנת בדבר זה הרי הוא כמתקן וחייב,